

Ekologická výchova na Mariánskolázeňsku se stále rozrůstá

Kateřina Dvořáková, ZO ČSOP Kladská

Odemykání lesa – exkurze za jarními houbami, čarodějný kruh. Foto: Kateřina Dvořáková.

V roce 2010 bylo na Mariánskolázeňsku zrealizováno 16 přírodovědných terénních akcí pro veřejnost pod vedením odborníků například z CHKO Slavkovský les, Městského muzea Mariánské Lázně nebo Mykologického klubu Slavkovského lesa. Tématicky oproti minulým ročníkům přibyla exkurze za měkkýši a dvě denní exkurze za hmyzem (doposud býval jen večerní odchyt motýlů). Obojí by mělo najít své pevné místo mezi exkurzemi i v příštích letech. Nabídku jsme rozšířili

i o druhou mykologickou exkurzi. Ukázalo se, že to byl dobrý nápad. Jarní exkurze měla přes 20 účastníků, podzimní dokonce přes 25, z toho jednoho zájemce o členství v mykologickém klubu. Pokud pomíneme Evropskou noc pro netopýry, která se svým rozsahem poněkud vymyká, pak největší účast měla exkurze na Dyleňský kras, které se zúčastnilo přes 70 lidí, kteří se vydali za krásnými jevy a pozůstatky lidské činnosti krajiny, o kterých poutavě vyprávěl Ing. Jaromír Bartoš (Městské muzeum Mariánské Lázně a ZO ČSOP Kladská). Přírodovědných akcí se zúčastnilo přibližně 500 lidí (z toho 270 bylo na Evropské noci pro netopýry). Akce byly finančně podpořeny v rámci Národního programu ČSOP Ochrana biodiverzity Ministerstvem životního prostředí a Lesy České republiky a v rámci programu Národní síť EVVO Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. V roce 2011 chystáme exkurze v podobném rozsahu jako v roce 2010, informace můžete sledovat na www.slavkovskyles.cz.

➡ pokračování na straně 2

OBSAH ČÍSLA

Ekologická výchova na Mariánskolázeňsku se stále rozrůstá <i>Kateřina Dvořáková</i>	strana 1
Na Karlovarsku letos začalo kroužkování labutí velkých <i>Pavla Blažková</i>	strana 4
Město Kraslice pořádalo již pátý seminář k ochraně přírody <i>Jiří Hejkal</i>	strana 6
Skřipinka smáčkutá – nový silně ohrožený druh pro CHKO Slavkovský les <i>Přemysl Tájek</i>	strana 8
O hnízdech vosy saské <i>Libor Dvořák</i>	strana 10
Metan v podzemních vodách Českého lesa <i>F. Markovič, J. Bódi, P. Martinec</i> ...	strana 13
Výskyt vzácné saranče tlusté v okolí Mariánských Lázní <i>Libor Dvořák</i>	strana 14
Vážky CHKO Slavkovský les <i>Ivo Rus</i>	strana 17
Z historie Novoveské kyselky <i>Jaromír Bartoš</i>	strana 20
Netopýři noc v Teplé <i>Přemysl Tájek, Pavla Blažková</i>	strana 25
Nově vyhlášené památné stromy v Karlovarském kraji <i>Jaroslav Michálek</i>	strana 26

Foto obálka:
Hypnotizující pohled šídla modrého.
Foto: Přemysl Tájek.

Arnika, přírodou a historií Karlovarského kraje, vydává: ZO ČSOP Kladská, Goethovo nám. 11, Mariánské Lázně, e-mail: arnika@slavkovskyles.cz. Redakce: L. Dvořák, J. Bartoš, P. Tájek. Tiskovina evidována u Ministerstva kultury pod ev. č.: MK ČR 14993. Vychází nepravidelně v nákladu 500 ks, za původnost a obsahovou správnost ručí autoři. Číslo neprošlo jazykovou úpravou. Toto číslo vychází z finanční podpory Krajského úřadu Karlovarského kraje. Grafická úprava a tisk CHIC DESIGN, s.r.o.

ISSN 1804-1914

Vítání ptačího zpěvu v Mariánských Lázních. Foto: Kateřina Dvořáková.

Mimo čistě přírodovědné akce, byl realizován i Den Země v Mariánských Lázních u Ferdinandova pramene. Přestože na tuto akci jsme letos na rozdíl od minulých ročníků nezískali žádné peníze, podařilo se zapojením dobrovolníků (kterým velmi děkujeme) zajistit ekovýchovní i kulturní program. Hry pro děti zajistili dobrovolníci ze ZUŠ F. Chopina, Junáka Mariánské Lázně a Správy CHKO

Z výukového programu Co je doma, to se počítá.

Foto: Kateřina Dvořáková.

Slavkovský les, hudební program zajistil akordeonový orchestr ZUŠ F. Chopina, folklórní soubor Marjánek a pěvecký sbor Fontána. Odhadujeme, že se přišlo podívat asi 300 lidí.

Podstatná část ekologické výchovy, kterou provozuje ZO ČSOP Kladská, spočívá ve výukových programech pro školy, které probíhaly již v minulých letech. Nyní se je snažíme přesunout na významnější místo v rámci naší činnosti, přestože je zatím metodicky připravuje i vede jediná lektorka. Letos byly programy finančně podpořeny Karlovarským krajem a v rámci programu Národní síť EVVO Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Výukový program trvá dvě vyučovací hodiny a je určen pro jednu třídu. Cena programu byla zatím 20 Kč na žáka. Většinu programů je možné přizpůsobit věku žáků prvního i druhého stupně i středoškolským studentům. Takzvané spotřebitelské programy (Proč kupujeme víc? Jsou potraviny vždy zdravé? a Co je doma, to se počítá) se hodí pro druhý stupeň ZŠ a střední školy a jsou vhodné do rodinné a občanské výchovy (naše programy tedy neoslovují pouze učitele přírodovědných předmětů). Programy probíhají přímo ve škole nebo v případě terénních v jejím blízkém okolí. Anotace programů a další informace najdete na www.slavkovskyles.cz.

Jelikož jsme dlouho netušili, zda se podaří získat na tuto činnost dotace, nabídka byla vyvěšena na web a elektronicky rozeslána na školy až začátkem dubna 2010. V minulém školním roce bylo tím pádem odvedeno pouze devět výukových programů pro školy z Mariánských Lázní, Lázní Kynžvartu a Chebu. Z dvanácti nabízených témat si tyto školy vybraly ruční výrobu papíru, program o ekoznačce, o ochraně živočichů a program o hmyzu, kde si děti vyzkoušely lovení hmyzu sítkou na louce. V letošním školním roce jsme programy nabídli i na celé Tachovsko a v Karlovarském kraji i na místa vzdálenější od Mariánských Lázní (přibližně do 45 km). Od září do prosince bylo odučeno 21 programů v Karlovarském kraji a 9 v Plzeňském. Nejoblíbenější v tomto období byl program Jak vzniká papír a terénní program Co žije v lese, kde si děti zkoušely odchyt bezobratlých různými metodami. Pilotně byl odzkoušen terénní program pro mateřské školky, který bude (spolu se dvěma dalšími pro MŠ) zařazen do nabídky od ledna 2011. Většina odučených programů proběhla na prvním stupni ZŠ. Mrzí nás, že se na nás zatím neobrátily střední školy (mimo nižší třídy gymnázia), přestože určitě máme co nabídnout.

Mimo typické dvouhodinové programy přibyl na podzim 2010 do nabídky půldenní výukový program Tajemné rašeliniště Tajga určený pro žáky druhého stupně ZŠ a středoškolské studenty. Program se koná na okruhu

naучné stezky na Kladské. Je realizován v rámci projektu Za Naturou na túru podpořeného z OPVK a díky tomu je pro účastníky zdarma. Mohou se na něj přihlásit školy z celé republiky, stejně jako na ostatní programy tohoto projektu, které jsou realizovány různými středisky ekologické výchovy na „naturových“ územích po celém Česku. Bližší informace najdete na stránkách www.zanaturou.cz. Jelikož o program na rašeliništi Tajga mají zájem i učitelé prvního stupně ZŠ, přidáme od ledna tuto variantu do nabídky, ovšem nikoliv zdarma, protože nespadá pod zmiňovaný projekt.

Mimo přímou ekovýchovu ve školách také koordinujeme v Karlovarském kraji celostátní projekt Škola pro udržitelný život (společný program Nadace Partnerství a Střediska ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER), v rámci kterého se bude konat v lednu v Mariánských Lázních již druhý běh akreditovaných seminářů pro učitele (informace katka.dvorakova@slavkovskyles.cz). Na tomto místě bychom rádi poděkovali Správě CHKO Slavkovský les, která nám bezplatně zapůjčila přednáškovou místnost na první běh seminářů.

Momentálně připravujeme spolu se Střediskem ekologické výchovy SEVER, které je hlavním nositelem projektu, žádost na podporu projektu, který by měl vzdělávat v ekologické výchově učitele mateřských, praktických a speciálních škol v Karlovarském kraji.

Z výukového programu Hmyz kolem nás. Foto: Kateřina Dvořáková.